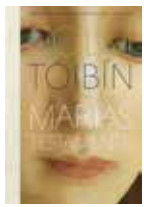

Presenterer Maria i ateistisk tapning

Bok roman

Colm Tóibín
Marias testament

Forlaget Press
Oversatt av
Merete Alfsen

Så godt skriver ikke iren Colm Tóibín.

Du skal skrive godt for å hente Maria ut av evangeliene og gjøre henne troverdig som annet enn Guds mor. Så godt skriver ikke iren Colm Tóibín.

Maria fra evangeliene, Guds mor, som forferdes av engelen, bevarer fatningen og sier til engelen at hun er Guds tjener. Nærmest med stoisk ro tar hun på seg oppdraget med å føde en sønn unnfanget av den hellige ånd. Denne kvinnen er det Colm Tóibín tar for seg i romanen *Marias testament*.

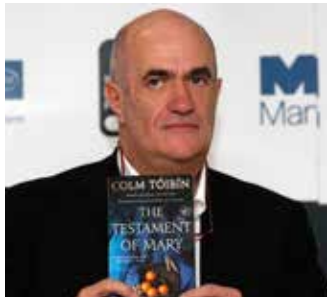
Han skriver klart nok. Leseren er aldri i tvil om forfatterens hensikt. Innimellom maler han også frem spente situasjoner og ømme stemninger for leseren, men romanen som helhet blir for forutsigelig og opplagt. Maria blir aldri annet enn forfatterens talerør, og forfatteren viker ikke en tomme fra sitt hovedanliggende, som er å framstille Maria som en vanlig mor og bruke henne til å undergrave evangeliene og den tradisjonen vi kjenner henne fra. Fortellerstemmen er lagt i munnen på Maria, og Tóibíns Maria er aldri i tvil om sin vantro. En roman som til de grader tror på sin egen idé, uten at den har noen egentlig visjon om tilværelsen, har jeg vanskelig for å tro på.

Ikke allmenngyldig

Hvis vi ser bort fra Marias gudinnedyrking av en trefigur, kunne denne Maria like gjerne vært født i Skien, Hjørning eller Paris i våre dager. Hun er født i Dublin rundt år 2012, i forfatteren Tóibíns fantasi. Handlingen er lagt til Jesu tid, men det er ikke noe tidløst og allmenngyldig med denne Maria. Hun tilhører vår tids fantasi, og framstår som en hvilken som helst mor som står fram i avisen og forteller om en sønn eller datter hun har mistet til en hysterisk og radikal sekt.

I Tóibíns tapning er Maria rammet av jordisk jammer over sønnens korsdød og finner trøst hos gudinnen Artemis. Hun passes opp av to menn som vil ha henne til å fortelle sin historie om sønnens liv og død. De er navnløse i romanen, men er antakelig ment å være to av Jesus disipler eller apostler, kanskje Johannes og Paulus.

Tóibíns Maria har ingen tro på sønnens under. Hun mener han taler vidløftig og gåtefullt. Hun er ikke blant sønnens tilhengere, og hun benekter uten hanegal og anger. Hun har ikke noe å tilføye som vil gagne evangelienskriving til de ivrige opppasserne. Maria misliker sønnens høyttavende snakk

Colm Tóibín ble nominert til Booker-prisen for sin bok om Maria. FOTO: SANG TAN

om å være guds sønn, og evangelieforfatternes tro på korsdødens frelse for menneskeheten.

Vekker sympati

Romanen er så moderne og tilpasset en etter-kristen tid at man nesten overser at Tóibíns hovedærend er å alminneliggjøre og verdsliggjøre (profanere) Maria og de evangelier og den tradisjonen vi kjenner henne fra. Det er også lett å overse fordi Maria innimellom vekker lesernes sympati; hun er en gammel og prøvet mor, hun har lidd mye, og nå vegrer hun seg for å gjenfortelle sin egen og sønnens lidelse til disse skriftmakerne.

Det er noe sultent og primitivt ved dem, en brutalitet som bobler i blodet, som jeg har sett før og som jeg kan lukte slik et jaget dyr kan. Men jeg er ikke jaget nå lenger, heter det tidlig i romanen fra en jordbundet og traumatisert Maria.

Tóibíns Maria gjennomskuer at disiplene vil ha hennes versjon for å styrke historien om Jesus, men Tóibín bruker Maria til å undergrave vitnesbyrdene som danner bakgrunnen for flere av skriftene i Det nye testamentet:

«Det slo meg da jeg hørte på det de sa, at ingen av dem faktisk hadde vært der. (...) Jeg vet at han har skrevet om ting som verken han eller jeg så. Jeg vet at han også har beskrevet det jeg gjennomlevde, og som han var vitne til, og at han har sørgt for at disse ordene vil bli viktige, at de vil bli lyttet til. (...) han (Jesus) brukte underlige, hovmodige ord for å beskrive seg selv og sin gjerning i verden. (...) Det var noe jeg skjønnte da jeg selv traff ham (Jesus), at om tiden ikke var inne, lot han seg ikke forstyrre av en ussel menneskestemme eller bønner fra noen han kjente.»

Tóibíns kortroman er på litt over 100 sider. For 40 år siden hadde vi muligens kalt boken blasfemisk, men antakelig uten videre bekymring. Forfatterens portrett er for programmatisk til å la seg vekke og irritere av, det er for opplagt at boken mangler en visjon om Maria, evangeliene og det hellige og jordiske. Isteden har Tóibín denne ideen om å framstille Maria som alminnelig og avkristnet. Det er en slags psykologisk sosialrealisme fra våre dager, lagt ned over en tradisjonstung kvinne fra begynnelsen av vår tidsregning.

Atle Christiansen

Det nye bokverket om den allsidige kunstneren er mektig og imponerende.

Bøkene om Bård Breivik er en biografisk gullgruve

Bok biografi

Jorunn Veiteberg og Rita Leppiniemi (red.)

I'd love the key to the master lock/ Partitur

for en lengre samtale
Bård Breivik

Fagbokforlaget

Da Breivik kjempet med kreftsykdommen det siste året laget han kunstprosjektet Warpaint. Han malte seg i ansiktet, slik enkelte indianere gjorde før de skulle i krig.

Breiviks malte ansikt går til kjernen av hans kunst: at han var fryktløs og eksperimenterte med nye uttrykk og medier hele livet. Men særlig at han ikke var redd for å gripe til andre tradisjoner enn den vestlige kunsten, til andre kulturer og ritualer, for å forstå seg selv og det han jobbet med.

I'd love the key to the master lock

får frem alle disse sidene ved Breivik med glans.

Enormt spenn

Verket veksler elegant mellom det personlige, biografiske, og det kunstfaglige.

Fokuset skifter fra brev og personlige notater til nyskrevne tekster om Breiviks kunstnerskap og kremen av allerede publiserte artikler.

Det byr også på et rikt billedmateriale fra hele Breiviks livsløp, mye av det fra kunstnerens private arkiver. Bildene gir et flott over-